

Stimate Domn/Doamna,

Intr-o scrisoare anterioara din 10.03.2004 [1], Asociatia FAR (<http://www.forumul-academic-roman.org/>, Forumul Academic Roman, FAR, la data respectiva) a urmarit sa atraga atentia Uniunii europene asupra eforturilor comunitatii stiintifice pentru imbunatatirea situatiei generale a invatamantului superior si cercetarii stiintifice din Romania inclusiv pentru o finantare corecta. Ulterior aderarii la UE a Romaniei la 01.01.2007 Comisia Europeana a initiat Mecanismul de Cooperare si Verificare (Cooperation and Verification Mechanism, CVM) [2] pentru a sprijini tara noastra in remedierea lipsurilor inca prezente in domeniile reformei juridice si a luptei impotriva coruptiei, care pot limita aplicarea efectiva a reglementarilor, politicilor si programelor UE si, in final, drepturile garantate cetatenilor romani ca cetateni UE.

CE a decis in acest sens sa prezinte semianual rapoarte asupra progreselor realizate in cazul reformei juridice si a luptei impotriva coruptiei [3]. Astfel, in raportul publicat in 23.07.2008 [4] se mentioneaza existenta coruptiei ca o practica comuna in sistemul educational. Aspectul respectiv este corelat cu al 4-lea set de conditii vizand "masuri urmatoare pentru a preveni si lupta impotriva coruptiei, in particular in administratia locala". "Actiunile ulterioare privesc continuarea activitatilor vizand sectoarele caracterizate de risc marit al manifestarii coruptiei, rapoarte ale societatii civile demonstrand deja necesitatea lor in acest context pentru sistemul educatiei [5].

In consecinta dorim sa prezentam in aceasta scrisoare elemente recente similare, in stransa corelatie cu deficientele pe care Romania trebuie sa le recupereze inaintea realizarii de catre CE a urmatorului raport la mijlocul anului 2009, in timp ce ultimul raport din 12.02.2009 a reprezentat numai o actualizare a progreselor realizate anterior [6].

Raportul anual mentionat mai sus apreciaza de fapt ca autoritatile din Romania, coordonatoare ale unor domenii precum sanatatea si educatia, considera lipsa unor sesizari asupra coruptiei ca o dovada a inexistentei unor astfel de probleme in domeniul administrat. Pe de alta parte acelasi raport arata ca un prim studiu realizat de Coalitia pentru Universitati Curate [7] a evidentiat ca "universitatile au un grad mare de autonomie si discretie administrativa bazat pe lipsa de transparenta si a unui mecanism autentic de responsabilitate" [8]. Dorim sa va atragem atentia in continuare asupra unei absente similare de transparenta la nivel central privind nu numai modul de distribuire a fondurilor destinate cercetarii stiintifice (chiar si prin asa-numitele competitii pentru proiecte de cercetare si dezvoltare, CD) dar si rezultatele indreptatite atunci cand sunt implicate fonduri publice substantiale. Competitiile mentionate sunt Programul Cercetare de EXcelenta (CEEX, 2005-2008) [9] si Programul National de cercetare, dezvoltare si inovare pentru perioada 2007- 2013, PN-II) [10], administrate de Autoritatea Nationala pentru Cercetare Stiintifica (ANCS) [10] in vederea finantarii proiectelor CD din Romania cu incepere din 2005.

Programele respective au marcat o crestere apreciabila a finantarii activitatii CD din tara noastra sub coordonarea ANCS, de la 0.11% (2002), 0.18% (2003), sau 0.3% (2004) din produsul intern brut (PIB) national la ~0.6% din PIB in 2008. Aceasta finantare a permis cresterea salariilor in sectorul CD de pana la 1500 EUR (CEEX) si 4300 EUR (PN-II), contribuind la prevenirea unei migrari masive a tinerilor [12,13] si chiar oferind o motivatie de a reveni si a-si continua activitatea in Romania unor tineri cercetatori lucrind in afara tarii. Aprecierea acestui efort financiar impune insa si sublinierea ca, pentru evitarea oricaror practici incorecte, posibilitatea obtinerii unui venit de aproape zece ori mai mare decat salariul mediu la nivel national ar fi trebuit dublata si de impunerea unor cerinte clare. Cu toate acestea au ramas fara raspuns semne de intrebare ridicate inca de la inceperea competitiiilor CD mentionate, considerate ironic 'loterii' de catre comunitatea stiintifica [14]. Acestea s-au datorat calificarii scientifique discutabile a corpului de evaluatori coordonati de catre ANCS si implicate in evaluarea propunerilor de proiecte participante in aceste competitii. Deoarece procedura de selectie a acestor evaluatori nu a fost nici clara si nici transparenta, a ramas discutabila alinierea acestora precum si a numerosi directori de proiecte finantate, la standardele uzuale ale activitatii stiintifice.

Evaluarea superficiala a programului CEEX, finalizat in 30.09.2008, si deciziile arbitrare privind reducerea drastica a finantarii proiectelor in derulare sunt obiectul urmatoarelor comentarii care, in opinia noastra, ar trebui sa primeasca o explicatie din partea organelor centrale ale Romaniei in relatie directa si cu lupta anti-coruptie.

1. Rezultatele stiintifice ale fiecarui proiect CEEX urmau (i) sa demonstreze in general capacitatea grupurilor si institutiilor CD de a se implica direct in al 7-lea Program-Cadru (PC7) [15] al CE in domeniul CD, si (ii) sa fie publicate in reviste indexate de catre anteriorul Institute for Scientific Information (ISI) [16] sau finalizate prin obtinerea de brevete. Mai mult, conform adresei ultimative MEEdC-ANCS nr. 28/10.01.2007 si art. 2 al actelor aditionale pe anul 2007 la contractele de finantare CEEX, rezultatele anuale trebuiau sa fie in modul cel mai direct accesibile pe pagini proprii de internet ale proiectelor respective. Cu toate acestea, pe pagina ANCS unde ar fi trebuit gasite toate informatiile pentru fiecare proiect [17], rubrica 'web homepage' este necompletata in marea majoritate a cazurilor, inclusiv pentru proiectele a caror adresa de pagina poate fi gasita pe domenii ale unor sub-programe CEEX, e.g. CEEX/CERES [18].

Concluzia imediata in aceste conditii este cel putin absenta unui interes chiar si din partea autoritatii centrale cu privire la indeplinirea cerintelor contractuale legale de proiectele CEEX, cat si fata de obligatia ca o finantare

CD de nivel EU sa fie reflectata de o activitate stiintifica la standarde similare.

2. Semne de intrebare similare exista si in cazul proiectelor PN-II-ID-PCE-2007-1 [19], cu referinta atat la rezultate [20] cat si la paginile lor proprii [21]. O monitorare mult mai atenta a fost realizata in acest caz [22], opusa situatiei [23] proiectelor PN-II-Program-4 cu costuri de cca. doua ori mai mari, desi pe multe pagini proprii nu sunt prezentate rezultate obtinute pana la aceasta data de la mijlocul perioadei contractului.

3. Un element critic pentru directori ai unor proiecte CEEX, in vederea participarii si in competitii PN-II (2007-2008), l-a constituit transmiterea unei propuneri PC7. In timp ce importanta realizarii unor astfel de propuneri este evidenta, consideram ca semnificatia ei in acest context este mult mai redusa – in special in absenta unor date asupra succesului ei – fata de implicarea in acelasi sens a satisfacerii cerintelor mult mai restricve pentru rezultatele respectivelor proiecte (lucrari ISI papers si/sau brevete). In aceste circumstante, situatiile descrise mai sus (punctul 2) erau cele mai probabil de intalnit. De aici rezulta din nou lipsa de interes a autoritatilor centrale pentru asigurarea unei evaluari corecte si riguroase a rezultatelor CD, precum si finantarea in continuare la nivel EU cu prioritate a proiectelor ce au obtinut rezultate la un standard similar.

4. Criza financiara mondiala ce a devenit vizibila si in Romania, la sfarsitul anului 2008, poate justifica reducerea bugetului CD pe anul 2009 la nivelul anilor 2003-2004, respectiv la 0.19-0.28% din PIB. Este insa extrem de greu sa intelegem de ce autoritatile din Romania nu incearca sa "beneficieze" de acest context pentru a corela in sfarsit nivelul finantarii CD cu acela al performantelor CD mai direct masurabile ca oriunde altfel. Mai mult, in pofida semnalelor societatii civile [24] cu referinta la cele mentionate mai sus, aceste autoritati anunta reduceri drastice a finantarilor proiectelor in derulare, indiferent de rezultatele obtinute pana in prezent [25].

Aceasta situatie este din nefericire foarte bine exemplificata prin evaluarea [26] pentru anul 2008 a proiectelor PN-II-ID-PCE-2007-1 mentionate la punctul (2) de mai sus. Pe baza acestei evaluari autoritatile au oprit finantarea a 6 proiecte in timp ce finantarea a 430 de proiecte continua in 2009 la ~1/2 din bugetul acordat initial. Cu toate acestea s-ar cuveni mentionata cel putin existenta a altor 28 dintre cele 430 de proiecte care nu indeplinesc conditia eliminatorie a existentei unei pagini proprii de internet, din fisa de evaluare [27] pe anul 2008. In acelasi timp mai mult de 1/2 dintre cele 430 proiecte nu prezinta ca rezultate cuvenitele lucrari ISI sau brevete. Aceasta situatie discutabila este de natura sa justifice critici dure [28] ale intregului sistem CD, in mod clar nemeritate de catre toti cei implicati in timp ce responsabilitatea pentru o stare deficitara [29], identificata ca atare la cel mai inalt nivel academic [30], revine autoritatilor centrale.

5. Nu poate fi lipsit de semnificatii nefericite nici faptul ca ultimile actiuni oficiale mentionate se afla in opozitie totala cu principiul "fonduri vs. reforma" sustinut [31] de Administratia Prezidentiala a Romaniei la finalul anului 2008 si incluse in actualul program de guvernare [32].

Cu incredere in captarea atentiei CE asupra elementelor de mai sus, in special a lipsei de transparenta si corelare cinstita a finantarii si rezultatelor activitatii CD din Romania, in perspectiva evaluarii CE de la mijlocul anului 2009,

Cu toata consideratia,

Colegiul Director FAR

- [1] <http://www.forumul-academic-roman.org/index.php?page=23>
- [2] Commission Decision 2006/928/EC of 13 December 2006 (OJ L 354, 14.12.2006, p. 56).
- [3] http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/cvm/progress_reports_en.htm.
- [4] http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/cvm/docs/romania_report_20080723_en.pdf.
- [5] http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/cvm/docs/sec_2008_2349_en.pdf, p. 15.
- [6] http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/cvm/docs/romania_report_20090212_en.pdf.
- [7] <http://www.romaniacurata.ro/coalitia-pentru-universitati-curate.html>.
- [8] <http://www.mct.ro/index.php?action=view&idcat=233>
- [9] <http://www.mct.ro/index.php?action=view&idcat=228>
- [10] <http://www.mct.ro/>, within the Ministry of Education, Research and Innovation, <http://www.edu.ro/>.
- [11] FAR, <http://www.forumul-academic-roman.org/index.php?page=180>.
- [12] Ad Astra Journal 2, No. 1 (2003) <http://www.ad-astra.ro/journal/3/?lang=en>.
- [13] Dialoguri europe: educatia si cercetarea (EU PHARE project), <http://www.sar.org.ro/Dialoguri%20europene-6%20oct.pdf>.
- [14] http://cordis.europa.eu/fp7/home_en.html.
- [15] ISI Web of Knowledge, Journal Citation Reports, http://admin-apps.isiknowledge.com/JCR/help/h_jcrabout.htm.
- [16] <http://www.cnmp.ro/ceex/comp/>.
- [17] <http://www.infim.ro/ifa/ceex-web-05.html>.

- [18] http://www.cnscis.ro/PN2_idei.php.
- [19] Contract Annex IIb, http://www.cnscis.ro/2007/Finantare/Idei/ANEXA_IIb.doc.
- [20] Contract Art. 11.29, <http://www.cnscis.ro/2007/Finantare/Idei/contract.doc>.
- [21] PN-II_ID web homepage address list, http://www.cnscis.ro/PNCIDI%20II/Idei/2008/IDEI_pag_web.pdf.
- [22] <http://www.cntp.ro:8083/pncdi2/program4/proiecte.php>,
www.cntp.ro:8083/pncdi2/program4/proiecte2.php.
- [23] <http://www.forumul-academic-roman.org/index.php?page=oficial>, <http://www.ad-astra.ro/phare/petitie/>,
- [24] <http://www.cntp.ro:8083/pncdi2/program4/anunturi.php>,
<http://www.cnscis.ro/PNCIDI%20II/ANUNT%20IMPORTANT.pdf> .
- [25] http://www.cnscis.ro/PN2_idei_eval_pce2007.php .
- [26] <http://www.cnscis.ro/PNCIDI%20II/Idei/Fisa%20Evaluare%20Anuala%20-%20PCE-Competitie%202007.pdf>, p. 1.
- [27] http://www.sfin.ro/articol_15549/cu_cercetarea_la_psihiatru.html .
- [28] Gardianul - Romania ocupa ultimul loc in UE la cercetari stiintifice originale .
- [29] http://www.ipid.ro/reprofesionalizarea_romaniei_2009_prezentare_generala.html .
- [30] Comisia Prezidentiala pentru Analiza si Elaborarea Politicilor din Domeniile Educatiei și Cercetarii din Romania, <http://edu.presidency.ro/>
- [31] http://www.gov.ro/capitolul-12-cercetarea-stiintifica-dezvoltarea-si-inovarea__l1a2079.html